

er bereid wordt. De stad is lang en smal en bestaat uit niet meer dan twee grachten. Allen die wonen aan de buitenkant van beide grachten, en sommigen aan de binnenkant, zijn branders. Deze drankkoningen meesten een ongelooflijk aantal varkens in daarvoor afzonderlijk gemaakte lange stallen. Velen van hen hebben er verre over de honderd. Stel U dan voor, hoe talrijk het knorrende geslacht moet zijn in de hele zwijn- en brandewijnstad! De situatie was in andere steden niet anders.

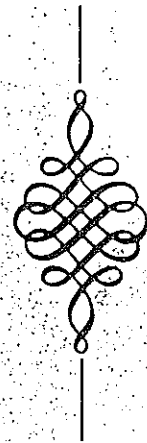
DRANKMISBRUIK

Het gebruik van jenever was vanaf de 17de eeuw ingeburgerd geraakt. De bemanning van de koopvaardijvloot en van de oorlogsschepen kreeg haar dagelijkse hartversterking bijvoorbeeld in de vorm van een maatje gedistilleerd. Aan de vaste wal vond jenever ook gretig aftrek. Vooral aan het einde van de 19de eeuw was er sprake van drankmisbruik. Deze misstand werd o.a. bestreden door de "Volksbond". Hoewel distillateurs en drankbestrijders niet dezelfde doeleinden nastreefden, hebben zij niet altijd lijnrecht tegenover elkaar gestaan. In 1949 werd een voorstel ingediend om de accijns op gedistilleerd te verhogen. De belasting zou van f. 220,- naar f. 596,- per hectoliter stijgen. De drankbestrijders en distillateurs vreesden dat de markt overspoeld zou raken met illegaal gestookte alcohol, die inferieur van kwaliteit en schadelijk voor de gezondheid zou zijn. Eendrachtig verzette men zich tegen dit wetsvoorstel. Ondanks dit verzet werd de wetswijziging toch doorgevoerd.

FISCALE BELANGSTELLING

De stedelijke overheden interesseerden zich al vroeg voor de distilleerderijen als inkomstenbron. In 1504 wordt er bijvoorbeeld in Amsterdam voor het eerst gesproken over brandewijnaccijns. De branders moesten ingeschreven staan bij het accijnshuis onder opgave van de "huysen ende plaetsen daer sy hunnen ovens setten ende de wijn branden willen". Alva probeerde in 1572 de steden hun inkomstenbron uit de accijnsheffing te ontnemen. Onder druk van de politieke omstandigheden van de Tachtigjarige Oorlog werd deze beslissing door Willem van Oranje in hetzelfde jaar reeds teruggedraaid. Hij liet tevens de voornaamste ingrediënten voor de jeneverstokerij onbelast. De accijns op wijnen werd wel verdubbeld. Na de poging van Alva in 1572 heeft het tot 1862 geduurd voordat men een wet aannam, waarbij de accijns gelden rechtstreeks van de distillateur gevoerd werden.

Belastingmuseum Prof. Dr. van der Poel - Parklaan 14 Rotterdam - Tel: 010-4365629.
 Openingsstijden: Dinsdag tot en met vrijdag 10.00 - 17.00 uur. Zaterdag en zondag: 11.00 - 17.00 uur.
 Gesloten: De maandagen, 1e en 2e Kerstdag en oud- en nieuwjaarsdag.

NATIONAAL JENEVERMUSEUM HASSELT

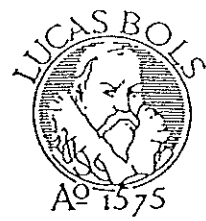
vzw
 Witte Nonnenstraat 19, 3500 Hasselt
 Tel. 011/24 11 44
 VZW-erkenning 12101/80
 BTW. 421 028 104 BBL 335 0028182 01

TENTOONSTELLINGSKALENDER 1989.

- 11 maart - 14 mei :
 "Antwerpse Jenevers en Likeuren"
- 19 mei - 2 juli :
 "Jeneverreklame op speelkaarten"
- 11 augustus - 17 september :
 "De stokers danken de Virga-Jesse"
- eind september :
 Europalia Japan : "Sake"

DE GESCHIEDENIS VAN LUCAS BOLS
flessen en kruiken
aan het einde der 19e eeuw en later
deel 2

Fles nr.1.

Stenen kruik met oor, zoutgeglazuurd

Tekst: Erven Lucas Bols

Het Lootsje
Amsterdam

ook : Het Lootsje
Amsterdam

Inhoud: 1,2 ltr, 1 ltr, 0,85 ltr, 0,60 ltr en 0,50 ltr
Afgebeeld in prijscourant van 1888

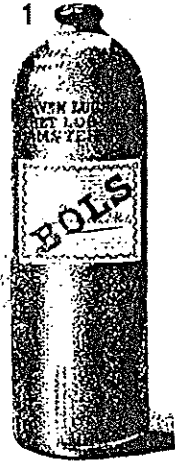
In latere verschijningsvormen wordt de hals wat
langer en de schouder van de fles minder rond.

In 1909 wordt de 0,50 ltr vervangen door 0,42½ ltr.

Gedurende de eerste Wereldoorlog verdwijnt het
oor van de fles en wordt de Zeer Oude Genever ge-
leverd in ¼ ltr kruiken en zelfs in glaskruiken,
hetgeen zich tijdens de 2 e wereldoorlog herhaalt.
Na de eerste Wereldoorlog schijnt het gebruik
van kruiken voor likeuren langzamerhand te zijn
afgeschaft.

Zoutgeglazuurde kruiken worden ook thans nog
uitsluitend gebruikt voor Zeer Oude Jenever in
verschillende inhoudsmaten.

Identieke flessen, echter in keramische uitvoering
worden sinds 1975 gebruikt voor Bols Beerenburg.

Fles nr.2.

Ronde fles met glaszegel

Tekst: (in zegel) Erven Lucas Bols Amsterdam
Het Lootsje

Kleur: wit

Inhoud: onbekend

Afgebeeld in prijscourant van 1888

In latere verschijningsvormen zonder glaszegel.

In 1923 zijn de inhoudsmaten 1, ½, ¾, 3/8, ¼ en 1/8 ltr.

In 1925 en later met tekst "Erven Lucas Bols Amsterdam"
rond de voet van de fles.

Fles nr.3

Lage Delft's blauwe kruik met sierstop

Tekst: Erven Lucas Bols Amsterdam

Opgericht Anno 1575

Inhoud: 0,65 ltr.

Afgebeeld in prijscourant 1888

In latere verschijningsvormen met gewijzigde tekst

n.l. Anno - ELB (in monogram) - 1575.

In 1918 in 2 verschillende uitvoeringen n.l.

3 en 3a ,beiden 0,65 ltr en klein model 7 b-0,25 ltr.

Fles nr. 4

Dumpty bottle met glaszegel

Tekst: (in zegel) Erven Lucas Bols Amsterdam
Het Lootsje

Kleur: donkergroen

Inhoud 0.85 ltr en 0.42½ ltr

Afgebeeld in prijscourant van 1888

Werd uitsluitend gebruikt voor Curacao Brown Dry.

In latere verschijningsvorm zonder zegel voor whisky.

Fles nr. 5

Halsfles

Tekst: (in zegel) Erven Lucas Bols Amsterdam
Het Lootsje

Kleur: wit

Inhoud: 0.85 ltr en 0.42½ ltr.

Afgebeeld in prijscourant van 1888.

De witte fles werd uitsluitend gebruikt voor Kummel. Identiek van vorm, maar zwart van kleur, met inhoudsmaten 0.75 ltr en 0.37½ ltr werd deze fles gebruikt voor Half om Half en Sweet and Bitter; met de inhoudsmaten 0.85 ltr en 0.42½ ltr voor alle overige likeuren, terwijl de inhoudsmaat 0.21 ltr uitsluitend werd gebruikt voor elixers.

De grondvorm van deze fles is tot plm. 1970, zowel in de kleuren wit als groen gebruikt voor alle likeuren, aanvankelijk sinds 1925 met rond de voet van de fles ingedrukt "Erven Lucas Bols", later rond de schouder een rand van gekruiste pijlen en het woord Bols om en om.

Fles nr. 6

Luxe karaf met geslepen stop

Tekst: onbekend

Inhoud : ½ ltr

Kleur: bruin

Afgebeeld in prijscourant van 1888.

Was in 1918 nog in gebruik voor likeuren "Carte d'Or"

Fles nr. 7

Greskruikje

Kleur: onbekend

Inhoud : 0.45 ltr

Dit kruikje wordt slechts in de prijslijst van 1917 vermeld, zonder afbeelding

Fles nr. 8

Amphora-kruikje

Kleur: Wit met blauw/oranje decoratie of
Wit met oranje/blauwe decoratie;
beide met de letters LB

Inhoud: 0,25 ltr

Dit kruikje komt slechts voor in de prijslijst van 1917

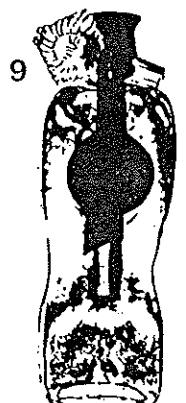
Fles nr. 9

Greepfles (real cristal old dutch bottle)

Kleur: wit glas

Tekst: (op stop) Bols ; in de fles afbeelding van het
Lootsje gegraveerd.

Inhoud: In 1930 0.45 ltr, in 1935 2 ltr

Fles nr. 10

Kruikje met Grieks decor

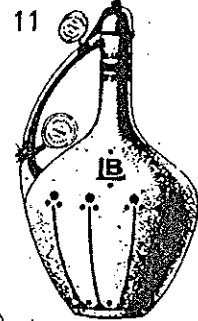
Kleur: donkerbruin met bukkende vrouw in klassiek Grieks gewaad.

Inhoud: 0.37½ ltr.

Dit kruikje komt slechts voor in de prijscourant van 1917.

Hiervan bezitten wij helaas geen afbeelding.

Werd in de prijscourant ten onrechte vermeld als kruikje met Egyptisch decor.

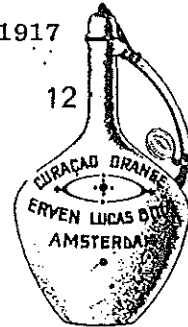
Fles nr. 11

Amphora kruikje

Kleur: wit met oranje/blauwe decoratie en de letters LB

Inhoud: 0.75 en 0.37½ ltr

Dit kruikje komt slechts voor in de prijscourant van 1917

Fles nr. 12

Amphora-kruikje

Kleur: wit met blauw

Tekst: Curacao Orange - Erven Lucas Bols Amsterdam

Komt slechts voor in prijscourant van 1917 en is identiek van vorm als fles nr. 18

Fles nr. 13

Cocktailfles

Kleur: bruin

Tekst: onbekend; mogelijk in bodem van de fles

Inhoud: ¾ en 3/8 ltr

Vanaf 1919 gebruikt voor ready made cocktails, tot 1934 in matglazen fles, daarna tot plm. 1950 in doorzichtige fles.

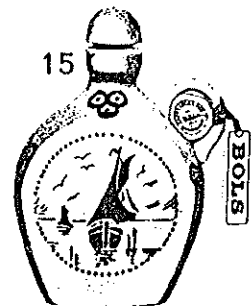

Fles nr. 14

Kleur: wit met blauwe decoratie met dameskopje in silhouet.

Inhoud: 0.50 ltr.

Komt slechts voor in prijscourant van 1917.

Fles nr. 15

Fancy jar with typical Dutch sketches

Kleur: wit met blauwe decoratie (zeilschip)

Inhoud: 3/8 ltr.

Komt voor in prijscourant van 1935.

Fles nr. 16

Porceleinen bulldog

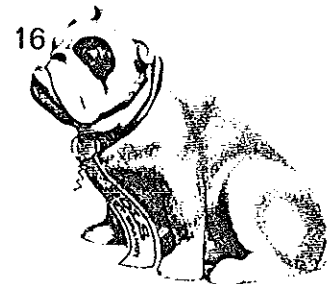
Tekst: (op bodem) Made for Erven Lucas Bols Amsterdam Distillers, British made. Sommige met ingeslagen letter (fabrieksteken?) andere zonder.

Inhoud: 2 liter

Komt voor in prijslijst van 1934 en volgende jaren.

Onder dit nummer staan ook geregistreerd een Pekinees en een zalm, beide met een inhoud van 3/8 ltr.

Hiervan bezitten wij helaas geen afbeeldingen.

Fles nr. 17

Domecq-kruikje

Kleur: grijsblauw en creme

Inhoud: 0.75 en 0.37½ liter

Tekst: onbekend

Komt slechts voor in prijscourant van 1917

*Pekinees vervaardigd door:
Royal Doulton, England.*

Fles nr. 18

Wera-kruikje

Inhoud: 0,40 en 0,20 ltr

Wellicht het kruikje met de meest interessante geschiedenis.

In de jaren 1909-1911 werd het kruikje (type 1), gevuld met Dry Orange Curacao likeur uitsluitend gebruikt voor export naar Rusland. Het was een blauw kruikje met wit bloemmotief en witte vrouwenfiguur met luit. Zie afbeelding van Russisch reclamebordje.

Dit kruikje geleek echter zoveel op een reeds door een Franse firma gepatenteerd kruikje, dat na een proces alle bij de Erven Lucas Bols nog in voorraad zijnde kruikjes vernietigd dienden te worden.

De nieuw ontworpen kruikjes uit 1912 (type 2 en 3) beide met een inhoud van 0.40 en 0.20 ltr werden in twee uitvoeringen geleverd. Type 2 met een vrouwenfiguur met opgeheven linkerhand, type 3 met vrouwenfiguur met rechterhand in schoot.

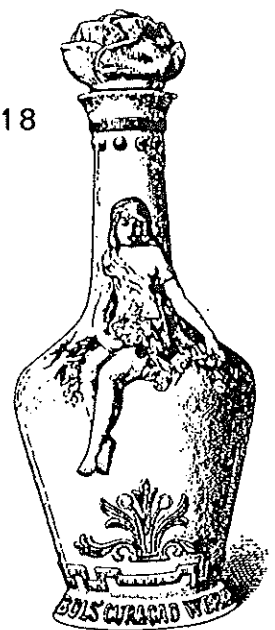
De woorden "Bols Wera Curacao" zijn rond de voet van het kruikje met de hand geschilderd.

De revolutie in Rusland in 1914 maakte een einde de handel met dat land en nadien werd het kruikje ook in het binneland gebruikt.

De laatste uitvoering (jaar onbekend) verschilt in zoverre, dat de woorden "Bols Wera Curacao" in relief zijn gedrukt. Type 4 is verder identiek aan type 3, terwijl bij type 5 de linkerhand van de vrouwenfiguur op haar borst rust. Het opgeheven handje van type 2 was kennelijk nogal kwetsbaar.

Het woord "Wera" betekent in het Russisch "geloof, vertrouwen."

18

Fles nr.19

Fancy jug

Kleur: blauw-wit

Tekst: LB (monogram) Ao 1575

Inhoud: $\frac{1}{2}$ ltr

Komt voor in prijscourant van 1925 en volgende jaren.

19

Fles nr.20

Jubileumfles

Inhoud: 1 ltr

Kleur: wit

Deze fles werd, gevuld met Grand Fine Curacao à l'Orange, in beperkte mate in de handel gebracht ter gelegenheid van het 350-jarig bestaan der Erven Lucas Bols.

20

Fles nr.21

Mill Decanter met stop

Kleur: wit met ingeslepen landschap (molen)

op de bodem van de fles Bols Mill Decanter Amsterdam

Inhoud: $\frac{3}{4}$ liter

Voornameijk gebruikt voor export in 1935 en volgende jaren.

21

Fles nr.22

Geslepen karaf met stop

Kleur: wit

Tekst: (in bodem) Bols Decanter Amsterdam

Inhoud: $\frac{3}{4}$ liter

Komt voor in prijscourant van 1935 en latere jaren

Mill Decanter

Fles nr.23

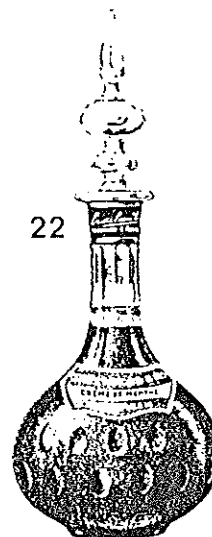
Kangeroe-fles

Donkerkleurige fles met uitsparing, waarin een klein flesje. Inhoudsmaten onbekend. De grote fles was gevuld met Z.O. Genever, de kleine met Bols bitter.

Omstreeks 1934 in de handel in Canada en gezien een Nederlandstalige brochure waarschijnlijk ook in Nederland.

Hiervan bezitten wij helaas geen afbeelding.

22

WEET U NOG

ZO'N MOOIE

KURKETREKKER

VOOR MIJ??

BEL ME DAN!!

PIETER OOSTLANDER

030-318862

